

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาความสำเร็จและอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนบ้านปางดำ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเป็นผู้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเข้าไปในพื้นที่ที่ทำการศึกษารายละเอียดๆ เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลเบื้องต้น

3.1.1 ศึกษาจากเอกสาร

1) ผู้วิจัยมีความสนใจและได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว จากตำราเรียน เอกสารวิชาการ บทความต่าง ๆ และผลงานด้านวิชาการและการศึกษา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนที่ได้จัดให้ชุมชนของตนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนทำให้ต้องค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ทำการศึกษา

2) เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญ แหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน คือ หน่วยงานท้องถิ่นซึ่งผู้วิจัยได้ขอข้อมูลจาก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง และตำบลวังทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

3.1.2 การศึกษาจากตัวบุคคล

1) นักวิชาการ

ผู้วิจัยนำประเด็นที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศปรึกษากับอาจารย์ประจำสาขาวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้ซึ่งแนวทางในการทำ

วิจัย โดยนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ปรับเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นำไปเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลให้ได้มาซึ่งความถูกต้องและเป็นความจริงมากที่สุด

2) บุคคลภายในชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเข้าไปขอข้อมูลและสัมภาษณ์จากบุคคลที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผู้ศึกษาได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับการคัดเลือกและส่งตัวแทนประมาณ 30 คน กลุ่มคนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชน และสามารถอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน ประวัติชุมชน วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม การมีส่วนร่วม และการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง โรงเรียนบ้านปางถ้ำ และอุทยานแห่งชาติดอยหลวงเชียงราย มีผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการประสานงาน มีส่วนร่วม ตลอดจนให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งได้แก่ นายกองการบริหารส่วนตำบลวังทอง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านปางถ้ำ และเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติดอยหลวงเชียงรายที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ติดต่อกับชุมชนบ้านปางถ้ำจำนวน 3 คน ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือประกอบการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Non-structure Interview) เป็นการพูดคุยกับคนในชุมชนอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของชุมชน การมีส่วนร่วม และการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระหว่างการสัมภาษณ์คนในชุมชนผู้วิจัยทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนและพูดคุยถึงประเด็นที่ต้องการศึกษาไปพร้อมกัน การที่ผู้วิจัยมีโอกาสได้ช่วยทำงานจึงทำให้รู้ว่าการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถสร้างความเป็นกันเองได้อย่างรวดเร็ว และสามารถถาม-ตอบระหว่างกันโดยไม่มีอาการเคอะเขินแต่อย่างใด ผู้ศึกษาได้สร้างแนวคำถาม ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการไว้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง โดยคร่าวๆ และใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามรายละเอียดวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structure Interview) เป็นวิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึก และได้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งวิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการนี้ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อสัมภาษณ์กับผู้นำชุมชน และกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) การสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participation Observation) ควบคู่กันไปตลอดการศึกษาวิจัย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมนี้ผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้นำและคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเป็นการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะโดยทั่วไปทั้งลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

4) การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) ผู้วิจัยใช้วิธีการนี้เพื่อหาข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม การรวมกลุ่มในการสนทนาใช้วิธีการนัดหมายและไม่ได้นัดหมาย การสนทนากลุ่มโดยการนัดหมายเป็นการสนทนา ถกประเด็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้วิจัยได้วางกรอบการสนทนาไว้ ผู้ร่วมสนทนาอยู่ในกลุ่มของผู้นำชุมชน ส่วนการสนทนากลุ่มโดยไม่ได้นัดหมาย เป็นการเข้าไปร่วมของผู้วิจัยในการสนทนาและการทำกิจกรรม การเข้าร่วมของผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องมีความคุ้นเคยกับผู้ถูกศึกษาเป็นอย่างดี ตลอดการศึกษาผู้วิจัยมีการบันทึกเสียงและจดบันทึกในการสนทนากลุ่ม และร่วมถกประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างไปด้วย

5) แบบบันทึกข้อมูล

แบบบันทึกการสังเกตการณ์และบันทึกการสนทนา ในการสัมภาษณ์หรือสนทนาบางครั้งจะได้ข้อมูลเฉพาะบางเรื่องหรือบางประเด็นเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดรูปแบบของการบันทึกเพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดข้อมูล ได้แก่ วัน เวลา สถานที่ สถานการณ์ที่ปรากฏ ข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประเด็นที่ใช้อาม สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป

3.3 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เข้าไปในพื้นที่ที่ศึกษาโดยกำหนดเป็นแต่ละช่วงของการเข้าไปเก็บข้อมูล ซึ่งมีทั้งหมด 3 ระยะ ได้แก่

1) ระยะที่ 1 เดือนกันยายน 2552

ผู้วิจัยเข้าไปในชุมชนเพื่อพบผู้นำชุมชน โดยทำการแนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ของการเข้ามศึกษา ตลอดจนขอข้อมูลของชุมชน โดยการสนทนาเบื้องต้น ผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความ

อนุเคราะห์กับผู้วิจัยในการพาชมหมู่บ้าน แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญภายในชุมชน แนะนำให้รู้จักบุคคลสำคัญตลอดจนเส้นทางในชุมชน ในโอกาสนี้ผู้วิจัยยังได้ซักถามประวัติความเป็นมาของชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เพื่อนำมาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของบริบทชุมชน อีกทั้งยังได้พูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับผู้สูงอายุในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ทั่วไปอีกด้วย

ผู้วิจัยเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน โดยถือเป็นโอกาสดีของชุมชนบ้านปางถ้ำที่ได้รับมติจากสภาตำบลวังทองเพื่อจัดให้มีการถวายสลากภัต ซึ่งเป็นประเพณีหรืองานบุญสำคัญที่เป็นการรวมหลายชุมชนทั้งในพื้นที่ตำบลวังทองและตำบลใกล้เคียง บางปีอาจมีศรัทธาจากจังหวัดอื่นมาร่วมงานด้วย และในปีนี้มีจังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงรายมาร่วมงานถวายสลากภัตด้วย ผู้นำชุมชนมีหน้าที่ในการประสานงานและวางแผนงานร่วมกับคนในชุมชนในเรื่องรูปแบบการจัดงาน ทั้งนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในชุมชน โดยการจัดให้มีการพัฒนาชุมชนในเรื่องความสะอาดของสภาพแวดล้อมภายในชุมชนรวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อให้พร้อมรองรับผู้คนที่มาร่วมงานบุญในครั้งนี้ด้วย ภายในงานมีการแสดงการฟ้อนเล็บด้วยท่วงทำนองที่อ่อนช้อยสวยงาม การแสดงคำขอคำเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนบ้านปางถ้ำมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น ผู้วิจัยพบว่า บุคคลภายนอกที่เข้าร่วมงานต่างชื่นชมในความมีระเบียบ ความสะอาดของบริเวณชุมชน และความสามัคคีของคนในชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

2) ระยะที่ 2 เดือนธันวาคม – เดือนปลายเดือนเมษายน

ผู้วิจัยได้เข้าไปทำการเก็บข้อมูลอีกครั้งหลังจากที่ได้เข้าไปในชุมชนเพื่อแนะนำตนเอง ระยะเวลานี้ตรงกับประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อชะงัดหัวคำ เพื่ออุทิศส่วนกุศลและบวงสรวงวิญญาณเจ้าพ่อชะงัดหัวคำ หลังจากนั้นจะมีงานรื่นเริงในตอนกลางคืน และยังอยู่ในช่วงฤดูแห่งการเก็บเกี่ยวพืชเศรษฐกิจ คือ ข้าวโพด ทำให้ได้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในการลงแขกที่เหมือนกับการลงแขกเกี่ยวข้าวทั่วไป อีกทั้งยังอยู่ในช่วงฤดูกาลแห่งการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีการจองโปรแกรมการท่องเที่ยวไว้กับชุมชน ซึ่งถือเป็นโอกาสดีในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนบ้านปางถ้ำ ประเด็นในการศึกษา คือ บริบทชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยยึดหลักองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความสำเร็จและอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การเก็บรวบรวมข้อมูลกับประเด็นดังกล่าว ได้ใช้วิธีการการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยรวมตัวอยู่ในกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อเก็บเกี่ยวข้าวโพด ระหว่างการทำงานผู้วิจัยได้

พูดคุย ซักถาม และรับฟังความคิดเห็นจากคนในชุมชน ทำให้เกิดการโต้เถียงในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง

การประชุมและวางแผนงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับกลุ่มผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกำหนด หมายวัน เวลาที่แน่นอนเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด เวลาในการสัมภาษณ์เป็นเวลาทำการของราชการ แต่บางครั้งผู้นำชุมชนติดธุระเนื่องจากมีงานสังคมที่ต้องไปร่วมงาน เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานเปิดป้าย เป็นต้น ดังนั้นจึงใช้วิธีการกลับไปสัมภาษณ์ผู้นำตามธรรมชาติที่ไม่ได้ออกไปทำไร่นาแทน โดยใช้วิธีการพูดคุยในประเด็นที่เคยสัมภาษณ์มาแล้วหรือประเด็นทั่วไปเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการทั้งกับกลุ่มผู้นำชุมชนและคนในชุมชน กลุ่มเหล่านี้มักมีการรวมตัวเพื่อพูดคุยกันอยู่เสมอ ดังนั้น การพูดคุยกันจึงทำให้ง่ายและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ว่าแต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจตรงกันหรือไม่อย่างไร การที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนจึงได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมควบคู่กันไปด้วย เพื่อเป็นการสังเกตพฤติกรรมและความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน รวมถึงสังเกตถึงสภาพทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน การสนทนากลุ่มมีการนัดหมายเพื่อร่วมสนทนาในประเด็นที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ และบางครั้งในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเมื่อมีการพูดคุยกันในหมู่มาจึงถือเป็นการสนทนากลุ่มโดยปริยาย การเข้าไปศึกษาในพื้นที่ผู้วิจัยใช้สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูปเพื่อนำไปประกอบการศึกษาและให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากที่สุด

3) ระยะที่ 3 เดือนเมษายน – เดือนพฤษภาคม

ผู้วิจัยได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ศึกษาอีกครั้งเพื่อร่วมงานประเพณีสงกรานต์ และประเพณีสงกรานต์คอยนอก การเดินขึ้นสู่พระธาตุต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างสูง เนื่องจากเส้นทางมีความสูงชันและอากาศที่ร้อนเร็วในฤดูร้อน แต่ทำให้ได้เห็นถึงความสามัคคีในการสืบทอดประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการรักษาป่าต้นน้ำของชุมชน พร้อมกันนี้ผู้วิจัยถือโอกาสในการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง และกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความร่วมมือด้านข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รวบรวมมาในแต่ละครั้ง รวมถึงการเก็บข้อมูลในส่วนที่ตกค้างและไม่ครบตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อมูลภายหลังจากการเก็บข้อมูลและจัดหมวดหมู่ในแต่ละครั้ง โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Data Triangulation Check) การเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งจะมี

ความแตกต่างกันในช่วงเวลา สถานที่ที่เก็บข้อมูลมีความแตกต่างกัน แต่ผู้ให้ข้อมูลอาจเป็นคน ๆ เดียวกัน ข้อมูลที่ตรงกันถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ส่วนข้อมูลที่มีความแตกต่างผู้วิจัยจะใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเพิ่มความมั่นใจกับข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยนำข้อมูลไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ในชุมชน การสอบถามจากนักวิชาการ และการตรวจสอบกับเอกสาร การเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง ต้องใช้เวลาและความอดทนเป็นอย่างมากในการติดตามข้อมูล เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีภาระหน้าที่หลักของตนเอง บางครั้งการเข้าไปเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลต้องพบกับความล้มเหลวเนื่องจากไม่พบกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนประเด็นในการศึกษาในครั้งนั้นและต้องกลับมาเก็บข้อมูลอีกครั้ง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ดังรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้รับทราบจากการเก็บ ข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจากเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้ค้นคว้ามาว่า สอดคล้องกันหรือไม่ โดยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของชุมชน และบริบทชุมชน ที่ค้นคว้าจากเอกสาร จะถูกนำมาเปรียบเทียบความถูกต้องกับข้อมูลที่ได้รับทราบ จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนที่ศึกษา โดยจัดหมวดหมู่ของข้อมูล ออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้ง ประชากร อาชีพ การคมนาคม สาธารณูปโภค การเมืองการปกครอง และสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน อธิบายข้อมูลเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ เชื่อมโยงไปถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน

3) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของ ชุมชนที่ศึกษา ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อธิบายข้อมูลในเชิงพรรณนา ข้อมูลที่ได้จะถูกสรุปและจัดหมวดหมู่ตามแต่ละด้านของการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านองค์กร แต่ละประเด็นถูก นำมาวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ จัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน